

Мср Павле Петковић

асистент

Универзитет у Новом Саду

Филозофски факултет

Одсек за историју

pavle.petkovic@ff.uns.ac.rs

СКЛАПАЊЕ КОНВЕНЦИЈА У ПЕТРОВАРАДИНСКОМ ПУКУ 1820. ГОДИНЕ

Апстракт: Документ који је приређен у овом раду настао је као последица промена у начину плаћања пореза димнице, који су верници уплаћивали у епископску касу. Овај порез је први пут регулисан 1770. када је убиран на основу броја кућа, да би 1820. на захтев државе почело његово убирање на основу величине земљишног поседа. Да би одлука била спроведена у дело било је неопходно да парохије потпишу нове уговоре, тзв. конвенције са својим епископом. На подручју Петроварадинског пука ово је учињено марта 1820. пред мешовитом комисијом у којој су били представници Војне границе, Карловачке митрополије и свих села у којима су живели Срби. Сумарни попис који је овде приређен даје занимљиве податке, не само о висини димнице, него и о томе ко су по насељима Петроварадинског пука били најугледнији људи, колико је износио земљишни фонд села, као и колико се повећао број српских домаћинстава између 1770. и 1820. године. Приређени извор чува се у Архиву Српске академије наука и уметности у Сремским Карловцима, у Митрополитско-патријаршиском архиву, фонд „А“.

Кључне речи: Карловачка митрополија, Војна граница, конвенције, димница, Петроварадински пук, митрополит Стефан Стратимировић.

Финансијски односи у Карловачкој митрополији, посебно они између епископа, свештеника и верника, били су предмет расправа готово свих црквено-народних сабора све до терезијанских реформи које је у српском друштву Хабзбуршке монархије извела Илирска дворска депутација. До тог времена у висини материјалних давања верника цркви, као и унутар саме

цркве владала је прилична хетерогеност. Без обзира што се радило о истој врсти пореза, они нису морали бити уједначени чак ни на нивоу епархије, а још мање целе Митрополије. Главни приходи које су епископи убирали од верника и свештеника били су димница, милостиња, сидоксија (свећа) и венчаница.¹ Највише средстава убирано је на основу прва три пореза, при чему је сидоксија била годишњи порез који је свештеник дуговао свом епископу, а димница и милостиња средства која су се сливала у епископску касу директно од верника.² Повремено се уз димницу помиње и конак или митрополијска постеља, али је временом овај порез изједначен са димницом, то јест сабиран са њом.³ У периоду пре терезијанских реформи димница је наплаћивана по домаћинству од пет до десет новчића (крајцара). Са намером да у финансије Карловачке митрополије уведе ред, Илirsка дворска депутација је преко комесара, генерала грофа Андраша Хадика, на Црквено-народном сабору 1769. скупила податке о давањима парохијана свештеницима, као и свештеника епископима. На основу тих података настао је финансијски део Првог регуламента (1770), односно каснијих аката – Другог регламента (1777) и Деклараторије (1779).⁴

На основу Првог регуламента између осталог решени су финансијски односи између епископа и верника, тако што су склопљени уговори са сваком парохијом, такозване конвенције. Њен главни део је била димница која је и даља убирана по домаћинству. У Петроварадинском пешадијском пуку конвенције су склопљене са карловачким митрополитом Јованом Георгијевићем 1770. године. Њена суштина је била добровољна финансијска обавеза парохија према владики, због чега износ димнице и даље није био уједначен, него је зависио од парохије до парохије. Средства одређена конвенцијом су скупљали свештеници и протопрезвитери, обично у две годишње рате. Како се временом број кућа у селима повећавао, требало је да се повећа и димница, до чега, изгледа, није дошло, јер је конвенција из 1770. прецизирала износ давања за парохију, а не колико ће се убирати по домаћинству. Таква ситуација није одговарала епископима, јер је временом

1 *Хесан егзарха Пахомија, Протокол визитације четири срemsка протопрезвитерата 1758/1759*, приредио Н. Нинковић, Мешовита грађа 40 (2019), 21–22.

2 *Приход Арх. митрополијски од Архидијецезе Срemsке 1738. године*, приредио Д. Руварац, Архив за историју Српске православне карловачке митрополије 7–8 (1912), 126–127.

3 Н. Радосављевић, *Православна црква у Београдском пашалуку 1766–1831. Управа Васељенске патријаршије*, Београд, 2007, 215.

4 И. Точанац Радовић, *Реформа Српске православне цркве у Хабзбуршкој монархији за време владавине Марије Терезије и Јосифа II (1740–1790)*, необјављена докторска дисертација, Универзитет у Београду, Филозофски факултет, Београд, 2014, 220–221.

дошло до девалвације новца, посебно 1811. године, када је вредност форинте смањена на њену четвртину.⁵

Када су Угарско намесничко веће и Дворски ратни савет 1811. и 1812. предузели конкретне кораке да се реши материјални положај свештеника и њихових породица и одлучили да они морају уживати парохијску сесију земље ослобођену свих пореза, а не као до тада своју породичну сесију, учињен је корак ка склапању нових конвенција између парохија и епископа.⁶ Тада су ове државне институције тражиле и да свештеници свој порез од верника, такозвани бир, узимају у новцу, а не у житарицама, по старој пракси. Иако су карловачки митрополит Стефан Стратимировић (1790–1836) и епископи сматрали да је потребно спровести реформе, велики порески издаци и материјална оскудица због дугих ратова које је Хабзбуршка монархија водила против Османског царства (1788–1791) и Француске (са прекидима од 1792. до 1815), одложили су склапање конвенција за будућност. Услови да то буде учињено стекли су се тек 1820. године.⁷

Да би конвенције биле потписане формирана је за Петроварадински пешадијски пук мешовита комисија у коју су ушли представници Војне границе, Карловачке митрополије и парохија. У дванаест пуковских компанија Границу је представљао потпуковник Павле фон Дука и по један компанијски официр, а цркву земунски протопрезвитер Јефтимије Ивановић, којег је за то опуномоћио митрополит, те по један локални официр. Поверени задатак су започели у Сурчину, 4. а завршили га 27. марта 1820. у Мартинцима. После тога су 30. марта дошли у Сремску Митровицу, где је настао такозвани завршни (сумарни) акт.⁸ Главна измена коју су санкционисале нове конвенције односила се на то да је димница наплаћивана по јутру земље, а не као до тада по кући. Земунски протопрезвитер је обавестио митрополита Стефана да су то и сами граничари сматрали праведнијим решењем, јер није било у реду да исти износ пореза даје сиромашна удовица и богата граничарска задруга, него, како се сва давања у Граници рачунају на основу земљишног поседа, праведно је да и ово буде усклађено са тим. Тако је за свако јутро земље, без обзира на његов карактер (ораница, ливада, пашњак,

5 Архив Српске академије наука и уметности у Сремским Карловцима (=АСАНУК), Митрополијско-патријаршијски архив (=МПА), фонд „А”, 38/1795.

6 АСАНУК, МПА, „А”, 14–16/1811.

7 АСАНУК, МПА „А”, 167–169/1812.

8 Задатак су после Сурчинске компаније (4. март) наставили следећим редом: Купиновачка компанија (5. март), Хртковачка (6. март), Голубиначка (8. март), Бешачанска (9. март), Бановачка (10. март), Шимановачка (15. март), Митровачка компанија (20. март), Компанија Војка (23. март), Моровићка (23. март), Адашевачка (27. март) и Лаћарачка (27. март). АСАНУК, МПА, „А”, 173/1820.

виноград, воћњак) имало да се убира по $\frac{1}{4}$ крајцаре. Они који нису имали земљу, као трговци, занатлије и други, плаћали су на основу пореза, тако што су на сваку пореску форинту (гулден) давали по једну крајцару на име димнице. У извору који је овде приређен они се срећу по називу занимања – *Handelsleuten, Profesionisten, Taglöhners, Krämmers*, понекад се дају и њихова имена, од села до села, а понекад само збирни податак за компанију.⁹

Комисија није боравила у сваком селу него су сеоски представници долазили у једно компанијско место, најчешће оно које се сматрало центром, мада то није увек поштовано. Поред поменутог потпуковника Павла фон Дуке и протопрезвитера Јефтимија Ивановића, склапању конвенција су присуствовали и многи други.

Списак средстава која ће се убудуће убирати је био само део података уписаних у конвенције. Поред њих, ту су се нашли стари износи димнице, затим број кућа по насељима 1770. и 1820. године, као и земљишни поседи православаца. Последња два податка су врло значајна, јер се из њих види да је број српских кућа у Срему на подручју Петроварадинског пука увећан током педесет година за 1.837. и да је на укупно 7.685 домаћинстава долазило 163.549 јутара земље, односно по домаћинству, просечно, нешто више од двадесет и једно јутро. Попис склопљених конвенција сведочи и да није било компаније без занатлија, трговаца и људи који су се бавили другим занимањима (на пример лекари).¹⁰

Сумарни извештај упућен митрополиту Стратимировићу пратила су и два текста из којих се види да су потпуковник фон Дука и протопрезвитер Ивановић покушали са комисијом да приволе заједнице на обрађивање парохијске сесије од двадесет и четири јутра, као и да свештенике снабдеју дрвима. Комисија је сматрала да би се тиме повећала могућност свештеника да се посвете духовном раду, као и да обрада њихове земље не би оптеретила заједницу, јер би свака кућа, ако се ради о парохији од сто педесет кућа, колико је идеално прописивала Деклараторија, давала по једног радника један дан годишње, док би у погледу сече дрва њихово ангажовање било још мање. Међутим, сеоске заједнице су ово одбиле и остале при старом правилу да свештеник сам обрађује своју земљу. Разлоге за ово треба тражити у неразумевању измене ситуације, јер док су свештеници до 1812. уживали своје породичне, приватне сесије, дотле су од поменуте године добијали парохијалне, као плату. Није искључено да је заједница страховала да би њен рад био злоупотребљен и за породични посед, а не

9 АСАНУК, МПА „А”, 174/1820.

10 АСАНУК, МПА „А”, 173/1820.

само парохијску земљу. Предлог комисије није спроведен у дело, не само у Срему, већ и у другим областима Митрополије.¹¹

Све конвенције су склопљене у три оригинална документа, при чему је један ишао митрополиту, а други је задржавала пуковска команда, док је трећи упућен вишим инстанцама ради потврде. На основу нових конвенција види се да је димница порасла са 481 форинте и осамнаест крајцара, колико је износила 1770, на 815 форинти и 53 $\frac{3}{4}$ крајцара, колико је утврђена 1820. године.¹² Појединости о свему горе наведеном се виде у табелама које следе.

1te oder Morovicher Compagnie	
Von Seiten des Militairs	Herr Oberleutnant Paul Millovanovich provisorische Gränz Vervaltungs Offizier
Von Seiten der Clere G[raeci]: n[on]: u[nitorum] Rittus	Herr Hauptmann und Comppagnie Commandant Johan Sturlich
In Namen der Morovicherer Gemeinde	Gränzer: Antonie Senich, Thodor Mohovaz, Waso Wucskovich, Pettar Ognjanovich
In Namen der Gerker Gemeinde	Gränzer: Stanoe Marcovich, Illia Gerbich, Mitar Xivkovich
In Namen der Bossuter Gemeinde	Gränzer: Alexa Sedlarovich, Nicolla Pavlovich, Stojan Stanisavljevich, Nicolla Budimcsevich
In Namen der Racsær Gemeinde	Gränzer: Gligorie Kossanich, Thodor Trifunovich, Jubill: Corp[or]l Dimitrie Wukojevich
In Namen der Jamenaer Gemeinde	Gränzer: Adam Anicsich, Xivan Teshich
In Namen der Batrovzer Gemeinde	Jubl: Corpor[or]l Damjan Allimpich, Jub: Offitir Stevan Dragosavljevich, Gränzer Mihailo Xigich
In Namen der Stroshinzer Gemeinde	Gränzer Kersta Millincovich, Stojan Skvorich
In Namen der Lippovzer Gemeinde	Taigluheer Kosta Nicollich, Stojan Jancovich

11 АСАНУК, МПА „А”, 173/1820; Г. Васин, Н. Нинковић, *Историја Будимске епархије*, Сремска Митровица, 2018, 85–86.

12 АСАНУК, МПА „А”, 173/1820.

Adaschewczer Compag[nie] N^{ro} 2	
Von Seiten des Militairs	Joseph Marianovich
Von Seiten der Clere G[raeci]: n[on]: u[nitorum] Rittus	Herr Hauptmann und Compagnie Commandant Wenul Wancel
In Namen der Adaschewczer Gemeinde	Gränzer: Stevan Skakavcsevich, Theofilo Illich, Stevan Ubavic, Arsenie Millutinovich Gajo Millutinovich
In Namen der Mallowasiczer Gemeinde	Gränzer: Pettar Koljanin, Simo Machanovich, Alexa Stanoicsich, Boxo Widacovich, Sawa Mishcsevich
In Namen der Illinzer Ge- meinde	Gränzer: Stevan Prodanovich, Stevan Marcovich, Jovan Jovicsich, Jovan Stephanovich
In Namen der Kuzmincer Gemeinde	Gränzer: Mihailo Schoich, Gligorie Simeunovich, Stevan Sawcsich, Gjuka Stankovich, Pantelia Ranisav- ljevich
3te oder Ladjarker Compagnie	
Von Seiten des Militairs	Leutnant Michael Obranovich
Von Seiten der Clere G[raeci]: n[on]: u[nitorum] Rittus	Compagnie Commandant Joseph Popovich
In Namen der Ladjarker Gemeinde	Gränzer: Pavle Csellojevich, Zaria Millovacz, Sava Koricza, Pavo Wulletich, Arsenia Ladjevac
In Namen der Gemeinde Martinze	Gränzer: Andria Kerstich, Maxim Ranisavljevich, Gligoria Mathich, Joovan Kuraich, Radoicza Lemaich, Simo Sellakovich, Joso Wuin, Stanko Miladinovich
Mitrowitzer Compagnie N^{ro} 4.	
Von Seiten des Militairs	Herr Oberleutnantamt Joseph Larisch ¹³ provisorisch Gränz Verwaltungs Offr

13 *Joseph Larisch* (Јосиф Ларић) је био поручник Петроварадинског пука (*Oberleutnant*) у периоду од 1818. до 1831. Године 1832. постаје капетан поручник (*Capitän-Leutnant*) и на том месту се задржава све до 1839. када је унапређен у чин главног поручника (*Hauptleutnant*). У извору се његово име на овој позицији може пратити до 1843. и од тада се у каснијим војним пописима ове регименте више не појављује. *Militär-Schematismus des Österreichischen Keiserthums*, Wien, 1818–1843.

Von Seiten der Clere G[raeci]: n[on]: u[nitorum] Rittus	Herr Hauptmann und Compagnie Commandant Joseph Gaschich
In Namen der Mitrocitzer Gemeinde	Gränzen: Thomo Schiack, Thodor Baraksadich, Thodor Gjurgjevich, Moisislo Ivanovich, Trivun Kuzminaz
In Namen der Schachinzer Gemeinde	Gränzen: Peter Millutinovich, Vaso Danichsich, Trivun Rasheta, Andria Nicollich
In Namen der Jarraker Gemeinde	Gränzen: Sawo Tishma, Jovan Schestarovich, Danilo Jovanovich, Simo Jovanovich
Hertcowczer Compagnie N° 5.	
Von Seiten des Millitairs	Herr Gränzverwaltungs Oberleutnant Augustin Thomich
Von Seiten der Clere G[raeci]: n[on]: u[nitorum] Rittus	Herr Hauptmann Johan von Tubersburg
In Namen der Oggarer Gemeinde	Gränzer: Waso Mattich, Nicolla Russich, hinzu Handelsmann Pawo Poppowich
In Namen der Klenaker Gemeinde	Gränzer: Stevan Jovanovich, Stanko Stephanovich, Ortsältest: Nicola Wucojevich, Novak Boinovich, hinzu Handelsmann Dimitrie Thomashevich, Nicolla Gjurich
In Namen der Platicsevaer Gemeinde	Jubilirt Corporal Nicolla Wukadinovich, Wuicza Poppovich, Marco Jovanovich, Gränzer Gajo Jovisich, hinzu Krammer Jefto Popovich, Nano Begovich, Gligorie Thomashevich
In Namen der Thovarniker Gemeinde	Jubilicher Corporal Sava Savich, Ortsältester Phillip Koich, Thodor Joximovich, hinzu Krämer Georg Mihailovich und Georg Maximovich
In Namen der Grabowczer Gemeinde	Ortsältester: Nedeljko Boxich, Maxim Nikollich, Gränzer: Peter Stojanovich, Andria Petrowich, Pettar Bogdanovich, hinzu die Krämer Pavo Obradovich
In Namen der Wittojewczer Gemeinde	Ortsältester Radovan constantinovich, Gränzer: Pavo Gjurovich, Illia Mitzich, hinzu der Krämer David Millicsevich
Kupinowaer Compagnie N° 6.	
Von Seiten des Millitairs	Herr Fehnrich Gajo Andrich

Von Seiten der Clere G[raeci]: n[on]: u[nitorum] Rittus	Herr Capitanleutnant Carl Tersztenjak von Staletenberg
In Namen der Kupinovaer Gemeinde	Gränzer: Jovicza Mihailowich, Manoilo Millovanowich, Luka Baklaja, Gjuradj Stoich, Nichiwor Kraich, Illia Markovich, Gjorgje Kowacsewich
In Namen der Progarer Gemeinde	Gränzer: Awram Obradowich, Iwan Obradowich, Sofronie Gruich, Stojan Kojadinovich, Damjan Lazich, Janko Wucowich
In Namen der Boljewczer Gemeinde	Gränzer: Trifun Stanishich, Gajo Radowanovich, Wasa Radimirovich
In Namen der Petrowcsicher Gemeinde	Jub: Frher Pettar Diklich, Jub: Corporall Awram Xiwanovich, Gränzer: Maxim Chorlomann, Jewrem Koniowich, Wichentie Xiwanovich, Marko Babich, Nicola Radosavljevich
In Namen der Ashanyer Gemeinde	Gränzer: Jowan Bochkowich, Gawrillo Starcsewich, Triwun Illich, Millowan Illich
In Namen der Carlowicsicher Gemeinde	Jub: Corporall Jowan Garashanin, Gränzer: Marko Jankowich, Matia Sharshich, Arsenie Radich
In Namen der Obrexer Gemeinde	Gränzer: Nicola Posharacz, Illia Komlenovich, Allexa Komlenovich, Dimitrie Xiwkowich, Mihailo Posharacz
Surcsiner Compagnie N° 7	
Von Seiten des Militairs	Herr Gränz Verwaltungs Oberleutnant Paul Stankowich und Herr Leut[nant] Awram Radosawljevich
Von Seiten der Clere G[raeci]: n[on]: u[nitorum] Rittus	Herr KapitanLeut[nant] Jacob Rasich
In Namen der Surcsiner Gemeinde	Jubführer Theodor Nicollich, JubCorporll Maxim Miljuss, Jubqftor Chyro Novakowich, Gränzer: Relja Kovacsevich, Trifun Janassevich, Illia Davidovich, Kosta Nicollich, Radovan Jankovich, Dimitrie Plafsich
In Namen der Dobanowczer Gemeinde	JubCorporall Moisilo Maich, Gränzer: Stephan Raikovich, Gjuradj Kecsich, Thodor Mutawcia, Gavrilo Panich, Jovan Xivkovich

In Namen der Doecer Gemeinde	Jubqfter: Kuzman Marich, Vasilj Drakulich, Gränzer: Gavriilo Nehskovich, Thodor Ljubicsich, Illia Gruich, Damjan Gjurich, Wuk Petrowich
In Namen der Becsmener Gemeinde	Jubqfter Peter Stamenkovich, Gränzer: Simo Markovich, Millovan Xivkovich
In Namen der Jakovaer Gemeinde	JubCorporal: Stephan Jankovich, Jowan Jowanovich, Jubqfter Nicolla Dobrich, Gränzer: Radosaw Marcowich, Jowan Wukojevich, Stanko Jowanovich, Veselin Radojewich
In Namen der Bexanier Gemeinde	JublCorporal Millisav Nowacovich, Gränzer: Georg Petronijevich, Pettar Laushevich, Nicolla Wasskovich, Pettar Kostich, Maxim Stamatovich, Gligorie Starsewich, Gjuradj Maugulovich, Pavle Trifich
8te oder Woicaer Compagnie	
Von Seiten des Millitairs	prov: angestellte Gränz Verwaltung Herr Oberleutnant Stoico Poppovich
Von Seiten der Clere G[raeci]: n[on]: u[nitorum] Rittus	Der interrims Compagnie Commandant Herr Oberleutnant Chiro Scheatovich
In Namen der Gemeinde Woica	Gränzer und Ortsvorsteher: Jovan Csortanovacsky, Waso Radosavljevich, Sava Ekmechsich Jovan Poppovich, Jovan Bugarin, Simo Gain
In Namen der Gemeinde Battainiczer	Gränzer und Ortsvorsteher: Sima Opacsich, Gjuradj Radovanovich, Pettar Scharaz, Rista Kashsich
Schimanowczer Compagnie N^{ro} 9.	
Von Seiten des Millitairs	Herr Gränz Verwaltung Oberleutnant Zaoralek
Von Seiten der Clere G[raeci]: n[on]: u[nitorum] Rittus	Herr Hauptmann Phillipowich von Freydenberg
In Namen der Schimanowczer Gemeinde	Gränzer: Pettar Ljubinkovich, Zaria Jovanovich, Pavle Katanich, Dmitar Wlah
In Namen der Ugrinowczer Gemeinde	Gränzer: Pettar Nedich, Stevan Milosavljevich, Lazar Stoikovich, Jovan Druzettich
In Namen der Perhowaer Gemeinde	Gränzer: Isailo Wukailowich, Thodor Gjurgjevich, Stephan Sefkerinaz, Janichie Milinkovich

In Namen der Mihaljewczer Gemeinde	Gränzer: Antonie Nikolich, Pettar Ostoich, Marinko Chosich, Wichentie Gaich
In Namen der Kernjeshevczer Gemeinde	Gränzer: Malentie Jowanovich, Waso Stoicsevich, Gjurach Savich, Sava Gruich
10te Gollubinzer Compagnie	
Von Seiten des Militairs	Herr Unterleutnant Gabriel Wishnith provisorischer Gränz Verwaltungs Officir
Von Seiten der Clere G[raeci]: n[on]: u[nitorum] Rittus	Herr Oberleutnant und Compagnie Comandant Martin Gjurgjevich
In Namen der Gollubinzer Gemeinde	Gränzer: Gligorie Gjukich, Waso Savich, Marco Malletich, Serdan Putnikovich, Josim Kostich, Jovan Jewtich, Stevan Ljubinkovich, Jefta Boshnjakovich
In Namen der Poppinczer Gemeinde	Gränzer: Gligorie Nedeljkovich, Lazar Ninkovich, Milich Bogoevich, Jevrem Poppovich, Arsenie Boich, Moisilo Mihich, Wasilie Tertiza, Gligorie Maximovich, Lazar Besenovich, Tanasie Mesarovich, Gajo Arsenievich, Zaria Sawkovich, Dimitrie Bucsich, Jovan Marich, Jefta Bogojevich, Axentie Pandurovich, Georg Nicolich
In Namen der Pechinzer Gemeinde	Gränzer: Axentie Poppovich, Xivan Widacovich, Gajo Simich, Kosta Millutinovich
Banowczer Compagnie N^{ro} 11	
Von Seiten des Militairs	Herr Gränz Verwaltungs Oberleutnant Maximovich
Von Seiten der Clere G[raeci]: n[on]: u[nitorum] Rittus	Herr Hauptmann Urm
In Namen der Alt Banovzer Gemeinde	Jubl: feldvbl Thadia Wezmar, Jubl: Corporall Gavrilo Stavulj, Gränzer: Gajo Wecserinaz, Ignjat Topall
In Namen der Belegisher Gemeinde	Gränzer: Mario Gjurgjacovich, Marco Grahovac, Mihailo Kurjak, Urosh Mazinjanin
In Namen der Surdukerer Gemeinde	Gränzer: Pavle Dragichevich, Simo Ljubicsich, Jovan Savich, Luka Damjanich

In Namen der Alt-Pazovaner Gemeinde	Gränzer: Moisilo Ivancsevich, Pavle Klipa, Nichifor Illich
12te Beshkaer Compagnie	
Von Seiten des Militairs	Herr provisorischer Gränz Verwaltungs Fähnrich Johan Csikosh
Von Seiten der Clere G[raeci]: n[on]: u[nitorum] Rittus	Herr Hauptmann Lukas Millutinovich
In Namen der Beshkaer Gemeinde	Gränzer: Moisilo Wukovich, Wasilj Luben, Danilo Jovanovich
In Namen der Neu Carlowitzer Gemeinde	Gränzer: Alexa Kattich, Stevan MucsaloW, Gajo Pan-kovich, Pettar Lukacs, Gajo Wersaikovich
In Namen der Neu Slankamenter Gemeinde	Gränzer: Millisav Jovicsich, Waso Merkshich
In Namen der Alt-Slankamenter Gemeinde	Gränzer: Kosta Prelich, Jefto Bugarin
In Namen der Kercsediner Gemeinde	Gränzer: Zaria Tarabich, Radosaw Jakshich, Jacob Radinovich
In Namen der Csortanovczer Gemeinde	Gränzer: Jovan Garogledin, Manoilo Lakovich

	Im Jahre 1770			Dermahlen in Jahren 1820. sind vorhanden			Nach diesen Grundbesitz per Joch 1/4 Xr zu entrich- tete verpflichtet		Zusammen	
	Waren Wohnhäuser verhanden	An Convention Dim- nicza hier auf bis nun entrichtet		Wohnhäuser	Grundstücke in					
		F	Xr		Joch	□ Klaf- ter	F	Xr	F	Xr
Surcsin	120	13	12	191	4.487	1.281	18	42		
Hinzu von denen Handelsleuten, Profesionisten und Taglöh- ners nach ihren Stand								32	19	14
Dobanovcze	154	15		206	5.499	1.230	22	54		
Hinzu von denen Handelsleuten, Profesionisten und Taglöh- ners nach ihren Stand								40	23	24
Döcs	85	10		107	2.668	1.295	11	7		
Hinzu von denen Handelsleuten, Profesionisten und Taglöh- ners nach ihren Stand								48	11	55
Becsmen	56	4	12	53	1.124	1.024	4	41		
Hinzu von denen Handelsleuten, Profesionisten und Taglöh- ners nach ihren Stand								8	4	49
Jacova	87	7		107	2.647	1.153	11	2		
Hinzu von denen Handelsleuten, Profesionisten und Taglöh- ners nach ihren Stand								28	11	30
Bexanija	57	8	36	124	2.573	411	10	44		
Hinzu von denen Handelsleuten, Profesionisten und Taglöh- ners nach ihren Stand								16	11	
Kupinova	138	8		180	3.480	1.086	14	30		
Hinzu von denen Handelsleuten, Profesionisten und Taglöh- ners nach ihren Stand								52	15	22

Progar	85	5		95	1.651	102	6	53		
Hinzu von denen Handelsleuten, Profesionisten und Taglöhners nach ihren Stand								16	7	9
Boljevceze	140	6		160	2.865	665	11	56		
Hinzu von denen Handelsleuten, Profesionisten und Taglöhners nach ihren Stand								36	12	32
Petrovcsischer	37	6		44	1.014	1.195	4	14		
Hinzu von denen Handelsleuten, Profesionisten und Taglöhners nach ihren Stand								4	4	18
Ashanja	66	3		90	1.639	1.182	6	50		
Hinzu von denen Handelsleuten, Profesionisten und Taglöhners nach ihren Stand								12	7	2
Carlovcsich	57	4		93	2.547	580	10	37		
Hinzu von denen Handelsleuten, Profesionisten und Taglöhners nach ihren Stand								20	10	57
Obrex	79	4		130	2.212	634	9	13		
Hinzu von denen Handelsleuten, Profesionisten und Taglöhners nach ihren Stand								12	9	25
Oggar	91	7	30	119	2.523	645	10	30 $\frac{3}{4}$		
Hinzu Handelsmann Pavo Poppovich								12	10	42 $\frac{3}{4}$
Klenak	133	7		164	2.085	1.054	8	41 $\frac{1}{4}$		
Hinzu Handelsmann Dimitrie Thomashevich 15 Xr, Nicolla Gjurich 12 Xr, 5 Profesionisten a 4 Xr20 Xr								47	9	28 $\frac{1}{4}$
Platicsevo	131	7		156	2.809	573	11	24 $\frac{1}{4}$		
Hinzu Krämmer Jefto Poppovich 8 Xr, Nana Begovich 8 Xr, Gligorie Thomashevich 8 Xr, 2 Profesionisten a 4 Xr...8 Xr								32	12	12 $\frac{1}{4}$
Thovarnik	69	4	30	98	2.123	1.358	8	50 $\frac{3}{4}$		

Hinzu Krämmer Georg Mihailovich 8 Xr, Georg Maximovich 8 Xr, 2 Professionisten a 4 Xr 8Xr								24	9	14 $\frac{3}{4}$	
Grabovcze	157	7		165	2.657	42	11	4 $\frac{1}{4}$			
Hinzu der Krämmer Pavo Obradovich 8 Xr, Jovan Petrovich 8 Xr, 3 Professionisten 12 Xr								28	11	32 $\frac{1}{4}$	
Witojevce	42	3		69	1.229	507	5	7 $\frac{1}{4}$			
Hinzu der Krämmer David Millicsevich								8	5	15 $\frac{1}{4}$	
Gollubincze	114	36		166	4.037	1178	33	34 $\frac{1}{4}$			
Hinzu von denen Handelsleuten, Profesionisten und Taglöhners nach ihren Stand von einen Gulden ein Xr, wozu selbe sich freywillig herbeyliessen								4	30	38	4 $\frac{1}{4}$
Poppincze	71	6		95	2.526	323	10	31			
Hinzu von denen Handelsleuten, Profesionisten und Taglöhners nach ihren Stand von einen Gulden ein Kreuzer								1	8	11	39
Pechincze	69	10		83	2.411	701	10	2 $\frac{3}{4}$			
Hinzu von denen Handelsleuten, Profesionisten und Taglöhners nach ihren Stand von einen Gulden 1 Kreuzer								1	4	11	6 $\frac{3}{4}$
Besska	156	15		173	4.539	351 4/6	18	55			
Für 5 Handels und 4 Gewerbsleute auf ihre zu entrichtende Steuer per jährliche 122 F per 1 F a 1 Xr								2	2	20	57
Neucarlovitzer	153	20		229	6.904	897	28	46			
Für 6 Handels und 11 Gewerbsleute auf ihre zu entrichtende Handlung und Gewerbssteuer per 189 f von einen Gulden a 1 Xr								3		31	46
Neuslankament				47	1.227	991	5	7			
Für 2 Handels und Gewerbsleute auf ihre zu entrichtende Handelssteuer per 24 f von jeden Gulden a 1 Xr									24	5	31

Altslankament	216	20		167	1.016	1.425	4	14 ¼		
Für 9 Handels und 9 Gewerbsleute, auf ihre zu Steuer per 182 f von jedem Gulden a 1 Xr							3	2	7	16 ¼
Kercsedin	165	15		189	4.746	1.188	19	46 2/:		
Für 2 Handels und 3 Gewerbsleute, auf ihre zu entrichtende Handlung und Gewerbssteuer per 42 f von jedem Gulden a 1 Xr								42	20	28 ½
Csortanovcze	84	10		101	2.106	1.179	8	46 ¼		
Altbanovcze	165	25		240	4.692	652	19	33		
Bellegish	180	10		192	6.604	1.396	27	31		
Surdok	39	3		160	4.251	164	17	43		
Alpazua	50	5		70	1.656	1.324	6	54		
Die Handelsleute und Professionisten dieser Kompanie, welche sich freiwillig herbeygelassen haben, nach ihren Steureabgaben von einen Gulden 1 Xr an Dimnicza zu entrichten							11	32		
Woica	200	20		237	6.260	1.399	26	5		
Batainicza	85	15		166	4.592	1.042	19	8		
Die Handelsleute und Professionisten dieser Compagnie, welche sich freiwillig herbeygelassen haben nach ihren Steureabgaben von einen Gulden 1 Xr an Dimnicza zu entrichten							6	58		
Schimanovcze	89	10		101	2.995	1.352	12	29		
Ugrinovcze	133	16		142	5.011	445	20	53 ¾		
Perhovo	60	7		78	2.556	/	10	39		
Mihailjevce	50	6		73	1.835	991	7	38 ¾		
Kernjashevce	68	10		83	2.329	39	9	42 ¼		

Die Handelsleute und Professionisten dieser Compagnie, welche sich freiwillig herbeygelassen haben nach ihren Steureabgaben von einen Gulden 1 Xr an Dimnicza zu entrichten							5	42		
Mitrovitz	158	23		506	1.927	770	8	1 7/8		
Hinzu von denen Handelsleute, Professionisten und Taglöhners nach ihren Stand von Gulden 1 Xr Conv: M: wozu selbe sich freywillig herbeyliessen							48	28	56	29 7/8
Schash- inczer	165	8		186	3.721	924	15	30		
Hinzu von denen Handelsleute, Professionisten und Taglöhners nach ihren Stand von Gulden 1 Xr C: M: wozu selbe sich freywillig herbeyliessen							2	2	17	32
Jaraker	150	7		164	3.140	1.345	13	5 1/8		
Hinzu von denen Handelsleute, Professionisten und Taglöhners nach ihren Stand von Gulden 1 Xr C: M: wozu selbe sich freywillig herbeyliessen							3		16	5 1/8
Morrovicher	36		6	46	699	1.303	2	55		
Gerk	93	4	12	170	3.164	238	13	2		
Bosut	28		6	45	1.024	131	4	16		
Racsa	53		30	60	779	1.548	3	15		
Jamina	121	6		131	2.437	255	10	9 ¼		
Batrovce	16		12	27	630	1.099	2	37 ¾		
Stroshince				6	54	1.599		13 ¾		
Lippovaz				3	8	881		2		
Hinzu die Handelsleute und Professionisten dann Taglöhner dieser Compagnie welche sich freywillig herbeyliessen haben; nach ihren Steuerabgeben von einen Gulden 1 Xr Dimnicza zu entrichten							6	2		
Adashevcze	133	5		154	3.198	766	13	19 5/8		

Die Handelsleute, Professionisten und Tagelöhner nach ihren Stand von Gulden 1 Xr Conventions Munz, wozu selbe sich freywillig herbeihiessen; als von Handelsleuten 48 [Xr], von Professionisten 36 [Xr], von Tagelöhners 12 [Xr]							48	14	55 5/8
Mallovasize	91	3	30	116	2.255	1.071	9	23 7/8	
Hinzu von denen Handelsleuten, Professionisten und Tagelöhners nach ihren Stand von Gulden 1 Xr C: M: wozu selbe sich freywillig herbeihiessen; als von Professionisten 54 [Xr], von Tagelöhners 44 [Xr]								11	17/8
Illincze	73	2		91	2.478	509	10	19 5/8	
Hinzu von denen Handelsleuten, Professionisten und Tagelöhners nach ihren Stand von Gulden 1 Xr C: M: wozu selbe sich freywillig herbeihiessen; als von Professionisten 20 [Xr], von Tagelöhners 4 [Xr]								10	43 5/8
Kuzmin	231	10	12	253	5.583	143	23	15 6/:	
Hinzu von denen Handelsleuten, Professionisten und Tagelöhners nach ihren Stand von Gulden 1 Xr C: M: wozu selbe sich freywillig herbeihiessen; als: von Handelsleuten 44[Xr], von Professionisten 58 [Xr], von Tagelöhners 52 [Xr]								25	49 3/4
Latjarak	327	15		330	6.122	348	25	30 1/2	
Martincze	242	3	30	294	5.976	869	24	54 1/4	
Die Handelsleute und Professionisten, dann Tagelöhners dieser Compagnie, welche sich freywillig herbeihiessen haben; nach ihrer Steuerabgeben von eunen Gulden 1 Xr an Dimnicza zu entrichten							5	50	56 14 3/4
Summarische Recapitulation									
Commpagnie									
Surcsiner	559	58		788	19.001	1.594	82	2	
Kupinovaer	602	36		792	15.411	644	66	45	
Hertkoczer	623	36		771	13.428	979	58	27 1/2	

Gollubinc- zer	254	52		294	9.175	572	60	50 ¾		
Besskaer	774	80		906	20.541	1.231 4/6	94	45 ¼		
Banovczer	434	43		662	17.205	336	83	13		
Woikaer	285	35		403	10.853	841	52	11		
Schimanov- czer	400	49		477	14.727	1.258	67	4 ¾		
Mitrovitzer	473	38		856	8.789	1.439	89	7 1/8		
Morrovicher	347	15	6	488	8.799	654	42	41 ¾		
Adashevc- zer	528	20	42	614	13.515	889	62	30 7/8		
Latjaraker	569	18	30	634	12.098	1.217	56	14 ¾		
Zusammen	5.848	481	18	7.685	163.549	454 4/6	815	53 ¾		

Saage! Acht Hundert Fünfzehn Gulden 53 6/8 Xr Conventions Munz welche vorstehendermassen als die Künftig ganz freiwillig zu entrichten vollende Erzbischofen Convention /: Dimnicza genannt :/ besteit worden seyn.

Was aber den eben abgetragenen Versuch wegen besserer Subsistenz den Gr: ritt: n: u: Pfarr-Geistlichkeit anbelangt, nemlich womit selben von Gränzern wenigstens die Pfarr Session jährlich gratis aufgeackert; und das nöthige Brennholz aus denen Waldungen eben gratis zugeführt; hat die Gefertigte Commision die anmessende gemessenen Ortsälteste, und Ortsverstehers der gesammten Gemeiden hierzu möglichst beredet, und aufgefordert, wozu selbe wie folgt sich geäußert haben, als:

Die gesammten Gemeiden wünschen bei der bekannten - und festgesetzten Setzung der Stollgebähr zu verbleiben, wollen sich auch nicht einverstehen noch zur Pflicht machen für ihre Seelsorger weder ein Brennholz zu liefern; nach dessen Ankergründe zu beackern.

Mitrovitz am 31^{en} März 1820.

Joseph Gaschich Hauptmann
Joseph Bais Oberleut[nant]

Paul Dukat Obristl[eutnant] als Preses ob Seiten des Millitärsis¹⁴
 Eufthimius Ivanovicz Semliner Erzpriester Consistorial und Gespanschafts
 Beisitzer auch Bevollmächtigter von Seiten Seiner Exzellenz des Herr Erzbischofen
 und Metropolit

Jellisie Murrich Actuarius

An

des löblichen Peterwardeiner Gränz Regiments Comando zu Mitrovitz

Vermög einer allerhöchster Entschliessung vom 18 July 817. spätere Verordnung des hohen hierländischen General Comando vom 24. Jänner 820 – der Zuschrift seiner Excellenz des griechisch nicht unirtern Herrn Erzbischofen und Metropolit von 23. Hornung 820. und Anordnung eins löblichem Regiments Comando von 26. Hornung 820. haben wie die Ehre des beigefüget gemeinschaftlig gefertigte Protocollum der in unserer gegenwart mit jeder griechisch nicht unirtern Gemeinde Separat freiwillig eigegangenen Ü(ui) bereinkünfte hinsichtlih der Erzbischöflichen Convention des ganzen Regiments Numero einen löblichen Regiments Comando zu unterlagen.

Was aber den Fernere Jenhalt der allerhöchste Entschliessung nämlich – die Bearbeitung die zur Pfarr Session bestimmte Gründe; und freiwillige Brennholz zu für betrifft; da sich beinahe kein Gemeinde dazu freiwillig herbeilassen wollte, so wäre es für das allgemeine beste zu wünschen, das es diesen Gemeinden zur Pflicht gemacht werden möchte, wann auch die Pfarrgeistligkeit von der Stolla einiges nach lassen sollte, wozu sich die meisten bereitwillig gezeugt haben, diese Pfarrgrände wenigstens zu ackere, und das nöthige Brennholz zu zuführen: weil der Seelsorge der gemeinden sehr dadurch leidet – wann der ohne hin wenig dotirte Pfarrgeistliche aus Mangel eines Knechtes seine Gründe selbst persönlich ackern, auch in den weit entlegenen Wald nun Brennholz fahren muss, und in dessen Abwesenheit – manches neugebohren Kind ohne Taufe – mancher Kranke ohne Beicht Communion. Und letzten geistligen Trost – dahin stirbt – Über dies leidet die Sittlichkeit dieses Volkes dadurch sehr, weil der mit knechtischen Arbeiten überhäufte Pfarrgeistliche an seiner geistlichen würde nicht nur sehr verliert, sondern auch kaum Zeit gewinnt für die Sittliche Bildung seiner Pfarrkinder zu denken. Wenn dennach die Gemeinde ihre Seelsorger dieser

14 Припадао је угледној породици Дука, цинцарског порекла, која је и ранија имала своје представнике у оквиру аустријске војске. То су били Георгије, Михајло (који је био носилац и титуле племића), Николај и Петар Дука, командант 39. пешадијске регименте, а који је 1805. именован за тајног саветника и команданта Банатске војне границе у Темишвару. С. Гавриловић, *Дука, Ђорђе/Георгије*; В. Гавриловић, *Дука, Михајло*; М. Бујас, *Дука, Николај от*; С. Гавриловић, *Дука, Петар*, Српски биографски речник 3 (Д-З), гл. ур. Ч. Попов, Нови Сад, 2007, 435–436, 436, 436, 436–437.

knechtischen Arbeit überhaben würde so wurden dadurch auch maeigfaltige vorthteile für die Gemeinden selbst entspriesten; eidem ihr Seelsorger dadurch in den Stand versetzt werden wird alle seine Kräfte blos für die Sittlige Bildung seinen Pfarrkinder anzustrengen. – Auch wenn für die Gemeinde das Umackern der Pfarrgründe, und des Zuführen des Brennholzes ganz und gar nicht lässig! Das erste, nämlich das Umackern der Pfarrgründe deswegen nicht - weil jede Pfarre in durchschnitt 50 Kflüge hat, welche die 24. Joch Anker so leicht umakern würden, das es kaum in zwey Jahren dazu einen Tag hin - opferten! Das zweite nämlich des Zufügen, des nothige Brennholzes deswegen nichts – weil angenommen - das jede Pfarre in durchschnitt wenigstens 150 verheurathete Parr zähle – so käme kaum ein Schuch in zwei Jahren auf jedes Ehrpaar zu leisten, wenn jeden Pfarre jährlich 12. Klafter Brennholz – was hierreichend auch für die beste Pfarre wäre, geliefert werden sollten. um so mehr: da alle andere christlichen Seelsorger diese Vorthteile von ihren Pfarrkindern geniessen. Mitrovitz am 30. März 820.

Paul Dukat (Obristl.)

Euctimius Ivanovich Semliner Erzpriester

als Preses ob seite des Millitis

РЕФЕРЕНЦЕ

Необјављени извор

1. Архив Српске академије наука и уметности у Сремским Карловцима (АСАНУК) Митрополитско-патријаршиска архива (МПА), Фонд „А“ („А“), Синод

Објављени извори

1. *Militär-Schematismus des Österreichischen Keiserthums*, Wien, 1818–1843.
2. *Приход Арх. митрополијски од Архидијецезе Сремске 1738. године*, приредио Д. Руварац, Архив за историју Српске православне карловачке митрополије 7–8 (1912), 127–128.
3. *Хесан егзарха Пахомија, Протокол визитације четири сремска протопрезвитерата 1758/1759*, приредио Н. Нинковић, Мешовита грађа 40 (2019), 19–49.

Литература

1. М. Бујас, *Дука, Николај от*, Српски биографски речник 3 (Д–З), гл. ур. Ч. Попов, Нови Сад, 2007, 436.
2. Г. Васин, Н. Нинковић, *Историја Будимске епархије*, Сремска Митровица, 2018.
3. В. Гавриловић, *Дука, Михајло*, Српски биографски речник 3 (Д–З), гл. ур. Ч. Попов, Нови Сад, 2007, 436.
4. С. Гавриловић, *Дука, Георгије/Ђорђе*, Српски биографски речник 3 (Д–З), гл. ур. Ч. Попов, Нови Сад, 2007, 435–436.

5. С. Гавриловић, *Дука, Петар*, Српски биографски речник 3 (Д-З), гл. ур. Ч. Попов, Нови Сад, 2007, 436–437.
6. Н. Радосављевић, *Православна црква у Београдском пашалуку 1766–1831. Управа Васељенске патријаршије*, Београд, 2007.
7. И. Точанац Радовић, *Реформа Српске православне цркве у Хабзбуршкој монархији за време владавине Марије Терезије и Јосифа II (1740–1790)*, необјављена докторска дисертација, Универзитет у Београду, Филозофски факултет, Београд, 2014.

CONTRACTING OF CONVENTIONS IN THE PETROVARADIN REGIMENT IN THE YEAR 1820

Summary:

In this paper we present a result of changes in the method of paying the *dimnicza* tax, which the faithful paid into the episcopal treasury. This tax was first regulated in 1770, when it was collected based on the number of houses, and in 1820, at the request of the state, it began to be collected based on the size of the land holding. In order for the decision to be implemented, it was necessary for the parishes to sign new contracts, the so-called conventions with their bishops. In the area of the Petrovaradin regiment, this was done in March 1820 in front of a mixed commission which had representatives of the Military Border, Metropolitanate of Karlovci and all the villages where Serbs lived. The summary census prepared here provides interesting information not only about the height of *dimnicza* tax, but also about who were the most respectable people in the settlements of the Petrovaradin regiment, how much the villages land fund was, and how much the number of Serbian households increased between years 1770 and 1820.